

ПОВАЛЕННЯ ЧИ НОВА РОЗБУДОВА МОВНО-КУЛЬТУРНОЇ ВАВИЛОНСЬКОЇ ВЕЖІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Предметом аналізу у статті є особливості функціонування мови в сучасному українському суспільстві, загрози, спричинені тенденціями до соціально-етичної деградації суспільства, частими змінами вимог до дотримання закону про мови в Україні, дуалізмом поглядів на критерії повнофункціональності державної мови, її системи і мовленнєвої практики.

Ключові слова: культура, мова та історія народу, «сакрум», «профанум», мовна експансія, мовна система, мовлення, соціокультурна самоідентифікація..

Постановка наукової проблеми та її значення. Так складається історична доля української нації, що на кожному з її етапів мова зазнає то злетів, то падінь. Це залежало від внутрішніх і зовнішніх причин: експансій іноземних держав, політика яких завше була спрямована на мовно-національну і культурну асиміляцію, а також особливості української ментальності швидко примирюватися з нав'язаним станом справ. Чи можливо зупинити «розкол народу цієї країни на два мовно і культурно взаємовідчужені соціуми» (О. Ткаченко), які спостерігаємо і в сучасній культурі?

Аналіз досліджень цієї проблеми. Спробуємо систематизувати погляди вчених і звичайних членів сучасного суспільства на проблему, яка подеколи нагадує то чергову розбудову Вавилонської вежі, то спробу її остаточного зруйнування, то суспільно-моральну байдужість до кожної із спроб, ігнорування ролі мови у збереженні культурних традицій і їх раціональних трансформацій зі збереженням основ, без яких новації не матимуть перспективи. А. Нямцу, який глибоко досліджує міфи і легенди в контекстах художньої літератури, доречно наголошує: «Світ, у якому ми живемо, густо населений традиціями, які в безперервній взаємодії одна з одною і з повсякденністю так чи інакше організовують наше життя або, щонайменше, суттєво впливають на нього. Одні традиції ми шануємо й оберігаємо, інші намагаємось трансформувати з урахуванням потреб нашої дійсності, треті заперечуємо, будучи цілком упевненими у їх непотрібності» [10, с. 11]. Час, у якому живуть сучасні покоління людей, відзначається впевненістю багатьох у «непотрібності» давніх традицій. Не поспішайте, шановний читачу, заперечувати, посилаючись на зміни суспільної свідомості пострадянського періоду! Так, багато що з національної культури і релігійних традицій відродилось, як фенікс! Але й досі спостерігаємо, як зауважив О. Ткаченко, *розкол* (виділено нами. – Н. Б.) «цієї країни на два мовно і культурно відчужені соціуми» [16, с. 50]. Цитату

наводимо повторно зумисне, щоб співвіднести її зміст з подібними поглядами І. Дзюби [5], Є. Сверстюка [11], А. Кургузова [7], М. Новосада [9], М. Вінграновського [4], І. Кобякової [6] та ін. В аналітичних спостереженнях і висновках цих авторів наскрізною є ідея доцільності створення владою і самим народом таких умов для саморозвитку і цілеспрямованого збереження ознак національної самобутності, як «абсолютні» і «національні» вартості (чи цінності? – Н. Б.), які виділяв Н. Темех: *абсолютні* – це віра, надія, любов, доброта, чесність, справедливість, гідність, милосердя, прощення, досконалість, свобода; *національні* – державність, самопожертва в боротьбі за свободу нації, національна гідність, історична пам'ять, пошана до національних символів, любов до національної культури, протидія антиукраїнським ідеологіям [15] тощо.

Незнищенність цих цінностей у свідомості українців, багатьох інших за національною належністю громадян України довів Майдан, як підтвердив і наявність у нашому суспільстві тих, для кого найважливіше – матеріальні блага.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів дослідження. Усім освіченим людям відомі мови, які називають міжнародними. Більшість світу послуговується в дипломатії, міжнародних економічних контактах тощо мовою англійською. Рік 2016 в Україні названий роком англійської мови: її не лише за більший обсяг навчального часу вивчають, вивчатимуть учні та студенти у ЗНЗ і ВНЗ, а й ті, хто хоче бути доцентом або професором. І немає значення, чи володієш ти «пристойно» іншою іноземною мовою, напр., німецькою, французькою, що теж є міжнародними, рекомендовано вивчати ще й англійську (бодай на рівні розмовного спілкування). Це не було б так зле, якби в Україні всі її громадяни бодай на рівні службового та побутового (не родинного!) за 16 років з часу прийняття закону про статус української мови як державної засвоїли її бодай на т. зв. В та С і т. ін. Білінгвізм зостався, а росіянізм став каменем спотикання на сході і загрожує ним стати і в інших європейських країнах. Що це? Політика, інтернаціоналізм чи усе та ж експансія?

І. Кобякова пише: «Загальновідомо, що серед багатьох рис природної мови найбільше привертають увагу її здатність позначати не тільки предметний світ, але поруч з іншими семіотичними системами бути носієм кваліфікативної пізнавальної діяльності людини, її соціально-психологічного життя. Соціальний характер спілкування людей проявляється в усіх функціях мови» [6]. Що ж таке природна мова? Це мова материнська чи засвоєна в іномовному середовищі, тобто придбана (хоч ніхто не заперечує вивчати інші мови)? З усіх визначених наукою, сформульованих у концепціях лінгвістів функцій мови (а саме: комунікативна, контактоустановлювальна, експресивно-емотивна, повідомлювальна, узагальнювальна, прагматична (імперативна), репрезентативна, функція взаємовпливу, волюнтативна, індивідуально-регулятивна та колективно-регулятивна, магічна, реферативна (когнітивна) – [6]), які є

важливішими для окремої людини суспільства та й загалом усього світу? Зрозуміло, що тлумачення суті названих функцій подеколи уподібнюються.

А якщо додати ще поетичну функцію, яка, очевидно, допомагає зосередитися на формі повідомлення, та метамовну, що акцентує на системі мови, то стає зрозуміло, що для сприймання природної мови треба бути мовною особистістю, а для засвоєння іншої мови необхідно знати історію, ментальність, етикетні норми і т. д. народу-носія цієї мови, бо «духовний світ людини живиться енергією від усієї історії роду і свого народу, а через них – від усієї світової історії» [12, с. 34] (сентенція начебто й не нова, але яка ж актуальна!).

На жаль, а чи цілком закономірно ми живемо в часи, коли духовний світ певної частки сучасних суспільств живиться не енергією свого народу, а запозиченими (часто й без особливої на те потреби!) словами і навіть синтаксемами, які начебто й називають реалії та характеризують їх, але «духу» в них немає. Такими ж бездуховними є жаргонізми, а без «духу» взагалі – лайливі і брутальні слова. У світі видано вже чимало «словників» навіть такої лексики. Видання мотивовані тим, що якщо народ такі слова створив, «значить – це йому треба», тому способи й основу творення варто вивчати. Колеги, які нещодавно видали знакові праці Л. Ставицької, у передмові написали, що вона «добре розуміла, що дослідження різнорідних явищ має допомогти краще усвідомити, що саме потрібно для того, щоб функціонування української мови поступово наблизилося до нормального стану, притаманного повнофункціональній мові» [13, с. 9].

Усвідомлюємо, що порівняння розбудови строкатого мовлення сучасного соціуму (не лише українського!) з руйнацією Вавилонської вежі може бути сприйняте як «святая простота». Та як не погодитись, що «мова – макрообраз дійсності у свідомості народу, що сполучає якимось дивом матеріальне та ідеальне, об'єктивне та суб'єктивне» [2, с. 126]. Як подає «Словник фразеологізмів української мови» Вавилонське стовпотворіння – це центр людської суєти, водночас Вавилонське стовпотворіння (марковане у словнику як *книжне*) – це повне безладдя, гармидер, нестримний галас, метушня [3, с. 694]. Вдумаймося в обидва тлумачення і пригадаймо, як часто в історії людства, України зокрема, людська (мирська) *суєта* не досягала успіху, так само як гармидером (криком) і метушнею ніколи не можна, як колись писав М. Стельмах, «виростити колосок жита, добути жменю солі теж не вдається».

А оскільки мова – найважливіший «барометр» стану культури, то мусимо замислитись над причинами того, що попри разючі позитивні зміни в суспільній моралі, потужний «вихлюп» патріотизму під час і після Майдану в Україні, як то переважно буває, не можемо спростувати спостереження І. Дзюби, описане у праці «Від маргінальності до універсальності» (останньої ще не скоро можна буде побачити. – Н. Б.): «...найбезпосередніше відношення до проблематики нашої культури, її якості та перспективи мають інші загрози, що виникають із тенденцій до

соціально-етичної деградації суспільства. Це втрата у суспільстві соціальної совісті й соціального сорому як найточнішого індикатора соціальної відповідальності індивіда» [5, с. 54]. На жаль, соціальну відповідальність не всі вважають індикатором ані самооцінки, ані оцінки суспільної. І знову саме мова, мовлення (дотримання слова, коректність у спілкуванні з підлеглими, шанобливе ставлення до старших, увага до виховання дітей і т. д. і т. ін.) сьогодні або «принишкла», або клекоче, як вулкан, у соціальних мережах, ЗМІ, на народних зібраннях. Дивно, але такий стан справ подібний до того, про який ще 1990 року у своєму передвиборному виступі говорив прекрасний письменник і режисер, актор М. Вінграновський: «Національна культура нашого народу розтоптана і в цьому плані погублений і він. Народ думає лише про одне: про харчі, одягу і житло. Обкладений атомними станціями, хімією, гнилими і отруєними морями, висушеними ріками і порожніми лісами, про що ж йому, бідному і нещасному, думати ще?» [4, с. 642]. Звичайно, ототожнювати час не варто, але не бачити певної відповідності теж не можна. І як тут не згадати мудре порівняння Є. Сверстюка з його праці «У руїнах Вавилонської вежі»: «Нація процвітаюча святкує хвилини спокійного плину річки у своєму руслі. Нації, віками поневолені, святкують, на жаль, ті страшні хвилини, коли повинь заповнює пересохлі річища й виходить із берегів «на волю» [11, с. 87–88]. Це письменник, публіцист і учений підсилює ще такими вже не метафоричними словами: «Навіть у час відродження релігійного життя «сакрум» не вийшов на перше місце, «профанум» досі тримається стабільно завойованих позицій і єднається з Церквою як інституцією» [11, с. 91], а не з Церквою як святиною, «де таїнства Христові вершать духове єднання громади» [11, с. 91].

І знову ж – усі ці аспекти нашого минулого і сучасного буття екстраполюються на мову, рідну – у першу чергу: людина – істота мисляча, їй притаманно почувати й відчувати як здатність передати думку, так і виявляти ставлення (нейтральне, знижене чи піднесене) і до своєї, і до чужої думки, до ситуацій чи обставин, навіть до природного довкілля. Посилаючись на працю Ш. Баллі «Французька стилістика», О. Алексієвець констатує: «Людська думка постійно перебуває між логічним сприйняттям і емоцією. Ми або розуміємо, або відчуваємо. Найчастіше наша думка складається одночасно із логічної ідеї і почуття <...> Мовлення має на меті відображати думку, а остання вимагає від нього наявності такої системи виражальних засобів, яка б відповідала різним її відтінкам» [1, с. 67]. Різноманітні відтінки висловленої думки притаманні людям з багатим словниковим запасом лексичних і фразеологічних засобів природної, тобто рідної мови, людині, яка читала літературні тексти тих майстрів слова, що розвивали і збагачували українську мову в різних стилях і жанрах, які, зрештою, відчувають силу слова в його змісті і навіть формах, що нерідко мають варіанти, з допомогою яких можна надати слову бажаного логічного та емоційного звучання. Якщо раніше жаргонізми створювалися у

підлітковому чи юнацькому віці і нівелювалися у зрілому віці цих «користувачів», то нині до такої мовотворчості причетні деякі групи дорослих, які використовують ці часом «масненькі» слівця навіть у присутності малих дітей або й своїх стареньких батьків, що навчали їх *іншої* мови.

«Для того, щоб передати співрозмовнику свою думку і привернути його увагу, мовець використовує, – вважає О. Алексієвець, – *інтенсифіковані* (виділено нами. – Н. Б.) висловлювання, які досягають мети тоді, коли впливають на почуття» [1, с. 68]. Зрозуміло, що інтенсифіковувати можна «во зло» і «во добро», але у кожному конкретному випадку потрібне відчуття міри. На жаль, моральні принципи приглушені, навіть деякі мовознавці не бачать загрози в десакралізації, деіконізації слова мовленого чи написаного, у дуалізмі поглядів на мовні норми і в «розхитуванні» мовної системи вбачають «свободу» мислення і мовлення. Одні, напр., А. Кургузов, нагадують, що «політична (і лише. – Н. Б.) коректність вимагає забрати з мови, або, вірніше, знайти відповідні нейтральні або позитивні евфемізми для всіх тих мовних одиниць, що зачіпають почуття, достоїнства індивідуума» [7, с. 77]. А чи цього ж не вимагає коректність побутова, корпоративна, виробничо-професійна тощо?!

Ми живемо у час, коли суспільство поділене (що завше було закономірно) на низку соціальних груп, які по-різному ставляться до сакральної сили слова, до відомого «стався до людини так, як ти хочеш, щоб вона ставилася до тебе». Оптимістично стверджував Є. Сверстюк: «Людина *підсвідомо* (виділено нами. – Н. Б.) відчуває, що в колективному підсвідомому крізь усі часи зберігається духовна реальність та великі символи, вищі за минулі форми й сезонні ідеологічні схеми» [11, с. 88]. Справді, великі символи не маліють, допоки у свідомості людини не втрачена духовність або допоки вона, людина, здатна до неї повертатися (бодай «коли грім ударить»).

Дозволимо собі зацитувати (за класичним висловом: розумний не той, хто знає все – все знати неможливо, а той розумний, який знає, де про це «все» можна прочитати. – Н. Б.), погоджуючись з автором О. Ткаченком, що «у випадку великих етносів стан тимчасової соціальної (етносоціальної) культурної і мовної роз'єднаності (і пов'язаного з цим антагонізму) у той чи інший спосіб усувається. Основою для цього, очевидно, стає спільна економіка, що ґрунтується на специфіці географічного простору, виокремлюваного з його оточення, і спільна (принаймні в залишкових для денаціоналізованих вищих верств) ментальність (як відбиття колишньої спільної культури роз'єданого, підданого асиміляції народу)» [16, с. 51].

На щастя, ще недавно роз'єднаний народ – хоч і поволі, стрибкоподібно чи спірально – позбувається почуття антагонізму й повертається до спільної культури, зокрема культури мовлення, не канонізованої, а динамічної та гнучкої. І ось як можна, на думку Л. Струганець, досягати цього: «Коли трохи перефразувати висловлювання

Е. Косеріу (див.: «Синхрония, диахрония в истории. Проблемы языкового изменения», 1963. – Н. Б.), то система містить те, що *можна* говорити, норма – те, що і як *треба* говорити (враховуючи й те, як *говорили* раніше), а мовлення – те, що і як говорять насправді. Тоді буде певна різниця між тим, як *говорять насправді* і як *прийнято говорити* (переважно говорять)» [14, с. 15].

Повертаючись до антиномії нова «розбудова» чи «зруйнування» мовно-культурної Вавилонської вежі, то, на наш погляд, циклічні зміни цих понять у динаміці суспільного розвитку притаманні фактично більшості соціумів. Світ став порівняно вільним; міграція одиниць і груп людей з причин економічно-матеріальних, а почасти й політичних позначається не лише на тому, що носіїв мови країни, яка приймає, стає більше, хоч рівень володіння новою для прибулих мовою різний, здебільшого недосконалий, що не може не впливати на зниження мовленнєвої (масової) культури. Одна категорія людей прибуває на заробітки, інша – на розподіл своїх великих статків по «світових закутках». Якщо перші вимушені якнайшвидше оволодіти мовою, то ті інші не поспішають це робити, бо мають перекладачів. І не лише в часи далекі, коли заселялися й утворювалися нині великі світові держави, а й дотепер час від часу виникають проблеми щодо державності однієї чи кількох мов.

Така проблема час від часу виникає й в Україні – від часу Речі Посполитої до Богданового договору, від часів радянських до часів самостійності. Люди переїзять туди, де їм затишніше. Але одні прибувають з готовністю прийняти не лише хліб і сіль, а й мову та звичаї. Інші, з ментальністю войовничою і самовпевненою, беруться нав'язувати своє «я», висувають вимогу надання їм права зверхності.

Таким чином Вежа, що розбудовувалася задля миру і злагоди, стає Вежею конфліктів, зміст яких кожен розуміє по-своєму. Навіть якщо носіям іншої мови і культури надані всі права для збереження своєї мовно-культурної самоідентифікації, особливо у місцях компактного їх проживання, історично закріпленого, у них «підгодовується» недалекоглядними порадниками бажання розбудовувати «свою» Вежу, хоч мало хто з них знає, для чого її колись будували і чому Всевишній зупинив цю «нечестиву» роботу.

Такі стереотипи мігрують з країни до країни без врахування того, який народ на тій чи тій землі є автохтонним. І хоч наведена далі теза відомого журналіста М. Скуленка стосувалася мовних стереотипів у ЗМІ, застосуємо її і до написаного вище, і до загальнонародної мови: «Принципово важливою є *змістова* (виділено нами. – Н. Б.) сторона стереотипу. Будь-який стереотип пов'язаний з дійсністю, однак відображення реальності в ньому може бути не тільки об'єктивним, але й спотвореним. Інакше кажучи, стереотипи бувають істинними або хибними» [12, с. 36–37]. Істинні мовні стереотипи забезпечують лаконізм і легку засвоюваність оцінки реальності, а спотворені загрожують

непорозумінням і навіть конфліктністю (такими стереотипами є нині слова *російськомовні, бандьорівці, сепари, кнопкодав* та ін.).

Минув час, коли, за ще недавньою оцінкою А. Мамалиги, засоби масової інформації більше зверталися до розмовного мовлення, до сфер спілкування, які обслуговує розмовна мова: «до теми побуту, щоденних життєвих подій, особистого життя людей, торгівлі, відпочинку тощо» [8, с. 125] – надмірна політизація суспільного життя стала засобом навіювання тривоги, смутку, невпевненості і т. ін. І якщо освічені члени суспільства, учені філологи й історики і нині працюють на збереження багатства й різноманітності, правильності й точності, чистоти й позитивної емоційності національної мови, то значній частці суспільства це все відійшло на задній план. Але ж правда в тому, що «... структурні особливості національних мов характеризуються високим рівнем впливу на стиль, образ, лад мислення, світосприймання їхніх носіїв, вибір їх ідентитетів у ході процесу соціокультурної самоідентифікації особи...» [7, с. 78], то хоч спроба будувати Вавилонську вежу, щоб стати ближче до всесвітнього панування, весь час виникає в сучасному глобалізованому світі, та усе ж не втрачається таке ж прагнення до соціокультурної самоідентифікації не лише з причини патріотизму, а й з почуття власної гідності людини мислячої.

Висновки та перспективи дослідження. Отже, завдання людства – у збереженні сучасної світобудови, яку може зруйнувати як злиття мов, так і їх надмірна пуристичність, байдужість до розвитку і функціонування своєї національної мови або ж спрощення її виражального потенціалу. Дослідження цих процесів і визначає аспект подальших наукових студій.

Список використаної літератури

1. Алексієвець О. Роль інтенсифікації у мовленнєвій комунікації / Оксана Алексієвець // Мандрівець : освітній журнал. – № 1. – Тернопіль, 1999. – С. 67–70.
2. Базюк Л. Шляхи до характеристики мовної особистості тележурналіста / Л. Базюк // Телевізійна і радіожурналістика : зб. наук.-метод. праць / відп. ред. В. В. Лизанчук. – Вип. 5. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – С. 126–133.
3. Білоноженко В. М., Гнатюк І. С., Дятчук В. В., Неровня В. Н., Федоренко Т. О. Словник фразеологізмів української мови / відпов. ред. Винник В. О. – К. : Наук. думка, 2003. – 788 с.
4. Вінграновський М. Передвиборча програма // Микола Вінграновський. Вибрані твори (серія: «Шістдесятники») / Упоряд. М. Лазарук. – К. : Смолоскип, 2013. – С. 641–642.
5. Дзюба І. Від маргінальності до універсальності / Іван Дзюба // Сучасність. – 2008. – № 1–2. – С. 53–65.
6. Кобякова І. К. Про природу мовотворчої функції [Електронний ресурс] / І. К. Кобякова // *Studia Germanica et Romanica*. Іноземні мови. Зарубіжна література. Методика викладання. – Донецьк : ДонНУ, 2013. – С. 53–63. – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/13.01.2016>.
7. Кургузов А. Роль мови в процесі соціокультурної самоідентифікації особи / Андрій Кургузов // Схід : аналітично-інформаційний журнал / гол. ред. С. Єременко. – № 6. – Донецьк, 2002. – С. 76–79.

8. Мамалига А. І. Про тенденцію розмовності у розвитку мови преси / А. І. Мамалига // Журналістика. Преса, телебачення, радіо : республ. міжвідомчий наук. зб. / відп. ред. Д. М. Прилюк. – Вип. 8. – К. : Вища шк. при КДУ ім. Т. Шевченка, 1993. – С. 124–136.
9. Новосад М. Релігійна цінність національного / Мирослав Новосад // Вісник буковинського православного ун-ту. – Вип. 1. Теологія. – Чернівці : Відродження, 2003. – С. 76–79.
10. Нямцу А. Миф. Легенда. Литература / Анатолий Нямцу. – Черновцы : Рута, 2007. – 530 с.
11. Сверстюк Є. У руїнах Вавилонської вежі / Євген Сверстюк // Сверстюк Є. Правда полинова. – К. : Видавн. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. – С. 87–93.
12. Скуленко М. Стереотип та імідж – основні елементи журналістики і пропаганди / Михайло Скуленко // Журналіст України. – 2008. – № 7. – С. 36–41.
13. Ставицька Л. О. Гендер: мова, свідомість, комунікація / Л. О. Ставицька. – К., 2015. – 440 с.
14. Струганець Л. В. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ століття / Л. В. Струганець. – Тернопіль : АСТОН, 2002. – 252 с.
15. Темех Н. Вплив телебачення на становлення національних вартостей особистості / Н. Темех // Телевізійна і радіожурналістика : зб. наук.-метод. праць / відп. ред. В. В. Лизанчук. – Вип. 4. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – С. 36–37.
16. Ткаченко О. Б. Проблеми захисту мови і мовного відродження / О. Б. Ткаченко // Мова і мовознавство в духовному житті суспільства : монографія. – К. : Видавн. дім Дмитра Бурого, 2007. – Розділ І. – С. 5–129.

Бабич Надежда. Развал или обустройство Вавилонской языково-культурной башни в современной Украине. Предметом анализа данной статьи стали особенности функционирования языка в современном украинском обществе, угрозы, обусловленные тенденциями к социально-этической деградации общества, частыми изменениями требований к соблюдению закона о языках в Украине, дуализмом мыслей о критериях полнофункционального государственного языка, его системы и речевой практики. Сделан акцент на процессах социокультурной самоидентификации, сохраняющих и совершенствующих стиль, образ и порядок мышления и мировосприятия носителей интенсификации глобализационных мировых тенденций. Высказывания социологов и политиков о том, что глобализация не повлияет на национальные культуры, языки и традиции, вызывает сомнение у людей, которые мониторят риск от взаимовлияний иноязыковых современных ресурсов, экономических и политических амбиций отдельных государств, имеющих в т. ч. концепцию единого языка. В статье проанализирована целесообразность дуализма мыслей, которые угрожают разрушением качественных коммуникативных признаков украинского языка и национальных основ украинской культуры.

Ключевые слова: культура, язык и история народа, «сакрум», «профанум», языковая экспансия, языковая система, речь, социокультурная самоидентификация.

Babych Nadiia. The Collapse or the Arrangement or the Babylonian Linguacultural Tower in Modern Ukraine. The article offers insight into the solution of the global task of mankind to preserve modern universe that can be destroyed both by the fusion of languages and by struggle for the excessive purity of national language. The article argues that the processes of social and cultural selfidentification aimed at preserving and developing style, imagery, thought order and world perception of native speakers in their own national language, once in a while undergo influences caused by the global world tendencies. The people, who monitor the risks of language interferences, caused by the economic and political ambitions of some states that support the conception of unified language, strongly doubt the

statements of sociologists and politicians that globalization will not ruin national cultures, traditions and languages.

The article analyses the expedience of thought dualism which does not threaten to ruin the qualitative communicative features of the Ukrainian language and the national basis of its culture.

Key words: culture, national language, language and history of the people, «sacrum», «profanum», language expansion, speaking, selfidentification.

Стаття надійшла до редколегії 10.03.2016